

ELEKTRONINĖS VALDŽIOS TEISINIO REGLAMENTAVIMO PRIELAIDOS: ESAMŲ INICIATYVŲ LIETUVOJE ANALIZĖ

Doc. dr. Mindaugas Kiškis

Doktorantas Tadas Limba

Lietuvos teisės universiteto Valstybinio valdymo fakulteto Teisinės informatikos katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 45 71
Elektroninis paštas infdep@ltu.lt

Pateikta 2004 m. balandžio 7 d.

Parengta spausdinti 2004 m. rugsėjo 14 d.

Pagrindinės sąvokos: informacinės technologijos, elektroninė valdžia, elektroninė vyriausybė, elektroninės viešosios paslaugos.

S a n t r a u k a

Straipsnyje nagrinėjamos elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo prielaidų problemos, tarp jų ypač svarbi *elektroninės valdžios sąvokos* formulavimo ir suvienodinimo problema, bei elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo formų ypatumai. Autoriai analizuoja Lietuvos teisės aktus ir iniciatyvas, reglamentuojančius elektroninę valdžią bei jos institutus. Pabrėžiami šių teisės aktų skirtumai, identifikuojami pagrindiniai trūkumai. Straipsnio išvadoje autoriai siūlo identifikuoti ir suformuluoti universalias elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo prielaidas, kurios galėtų būti konkrečių elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo iniciatyvų pagrindas.

I ž a n g a

Elektroninė valdžia dažniausia suvokiama kaip valstybinės valdžios tąsa elektroninėje erdvėje ir pasireiškia kaip valstybės funkcijų realizavimas pasitelkiant informacines technologijas [1]. Elektroninė valdžia yra vienas iš būdų pagerinti visuomenės ir valdžios komunikavimo kokybę, modernizuoti valstybės valdymą, sėkmingai vykdyti valstybės reformą, prisitaikant prie žinių visuomenės reikalavimų. Dėl šių priežasčių elektroninė valdžia gali ir turi tapti vienu iš valstybės strateginio valdymo veiksmingo įgyvendinimo veiksmių bei prioritetų.

Elektroninės valdžios teisinė aplinka yra ypač reikšminga elektroninės valdžios funkcionalumo dalis, įtvirtinanti pagrindinius principus ir prielaidas, kuriais remiantis yra realizuojami ir funkcionuoja konkretūs elektroninės valdžios mechanizmai. Elektroninės valdžios svarba sąlygoja ir ypatingą elektroninės valdžios teisinės aplinkos svarbą, nes elektroninė valdžia negali tinkamai funkcionuoti, jei nėra nuoseklios teisinės aplinkos. Teisinės aplinkos trūkumai sąlygoja netinkamą ar nepakankamą elektroninės valdžios funkcionalumą arba neadekvatų elektroninės valdžios funkcijų įgyvendinimą. Šiandieniniai moksliniai tyrimai, nagrinėjantys elektroninės valdžios paslaugų kokybę [2; 3] bei elektroninės skirties proble-

mas elektroninėje valdžioje [4], patvirtina elektroninės valdžios teisinės aplinkos lemiamą reikšmę elektroninės valdžios ir net apskritai žinių visuomenės realizavimui [5].

Remiantis mokslo darbais, nagrinėjančiais elektroninės valdžios teisinę aplinką, straipsnyje plėtojama svarbiausių elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo institutų analizė. Straipsnio pirmoje dalyje analizuojamos elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo iniciatyvos Lietuvoje. Antroje dalyje pateikiama svarbių elektroninės valdžios teisės aktų trūkumų analizė, kartu analizuojama ir elektroninės valdžios kategorijos problema. Trečioje dalyje analizuojamos elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo praktinio įgyvendinimo problemos – didžiausias dėmesys skiriamas elektroninės valdžios įgyvendinimo fazių (lygių) identifikavimui. Išvadosse konstatuojama, jog būtina identifikuoti ir suformuluoti universalias elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo prielaidas, kurios galėtų būti konkrečių nacionalinių elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo iniciatyvų pagrindas.

1. Elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo iniciatyvos Lietuvoje

2002 m. pabaigoje Lietuvos Respublikos Seimas, apibrėždamas pagrindinius šalies plėtros ilgalaikės perspektyvos tikslus, nusprendė įteisinti ilgalaikę valstybės raidos strategiją. 2002 m. lapkričio 12 d. buvo priimtas Seimo nutarimas „Dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos“, kuriame betarpiškai formuluojami elektroninės valdžios vystymo prioritetai Lietuvoje – veiksmingas elektroninės valdžios vystymasis Lietuvos valstybėje besąlygiškai siejamas su modernių informacinių ir telekomunikacinių technologijų naudojimu viešajame administravime.

Minėtame nutarime formuluojamos kelios elektroninės valdžios vystymo Lietuvoje prielaidos. Nutarimo 3 skirsnio „Ilgalaikiai valstybės raidos prioritetai ir jų įgyvendinimo kryptys“ 2 dalyje „Gyventojų kompetencija“ numatyta įgyvendinti šalies gyventojų teisę į greitą, saugų ir pigų internetą. Taigi galima teigti, jog sėkminga elektroninės valdžios plėtra šiame teisės akte glaudžiai siejama su lengvai gaunamomis kokybiškomis interneto paslaugomis.

Nutarimo 3 skirsnio „Ilgalaikiai valstybės raidos prioritetai ir jų įgyvendinimo kryptys“ 3 dalyje „Valstybės valdymas ir savivalda“ elektroninės valdžios projektų įgyvendinimas ir elektroninės vyriausybės plėtra numatyti kaip pagrindinės strateginės kryptys, padedančios gerinti valdymo kokybę ir operatyvumą, sumažinti valstybės tarnautojų skaičių ir pan. Kitaip tariant, elektroninės valdžios plėtra turi padaryti viešąjį administravimą veiksmingesnį. Minėtoms strateginėms kryptims taip pat priklauso:

- Naujų informacinių ir telekomunikacinių technologijų taikymas, teikiant viešojo administravimo paslaugas gyventojams ir verslui. Valstybė turi rūpintis informacinių technologijų diegimu viešojo administravimo srityje ir taip skatinti valdžios institucijų veiklos veiksmingumą. Be to, turi būti plėtojamos elektroniniu būdu teikiamos paslaugos ir elektroninė demokratija.
- Informacinių technologijų naudojimas:
 - a) kuriant visiškai funkcionalią, integralią valstybės registrų sistemą ir užtikrinant šių registrų sąveiką, sukauptų duomenų kokybę ir lengvą naudojimą,
 - b) diegiant svarbiausias valstybės institucijų, savivaldybių ir teismų tarpusavyje sąveikaujančias informacines sistemas.
- Informacinių technologijų laimėjimų pritaikymas, atveriantis naujas gyventojų bendradarbiavimo su valdžios institucijomis, skaidresnio valdymo, aiškesnio sprendimų priėmimo galimybes. Gyventojams turi būti sudarytos naujos galybės bendrauti ir dirbti su viešojo administravimo institucijomis jiems patogiu laiku, bet kurioje vietoje ir įvairiais būdais.
- „Vieno langelio“ principo internete įgyvendinimas ir valdžios priimamų sprendimų skaidrumo užtikrinimas, suteikiantis galimybę kiekvienam gyventojui ar ūkio subjektui veiksmingai pasinaudoti savo teisėmis:

- a) ginti savo interesus viešojo administravimo (valstybės ir savivaldybių) institucijose,
- b) gauti operatyvius ir kuo išsamesnius atsakymus į rūpimus klausimus,
- c) veiksmingai apskusti neteisėtus valstybės tarnautojų veiksmus.

Minėtos prielaidos gali būti laikomos elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo išeities principais ir pradinėmis reglamentavimo sritimis, kurios turi būti toliau plėtojamoms šiuo metu rengiamoje Elektroninės valdžios koncepcijoje.

Priėmusi minėtą nutarimą, formuluojantį elektroninės valdžios reglamentavimo ir įgyvendinimo gaires, Lietuvos Respublikos Vyriausybė pradėjo svarstyti elektroninės valdžios kūrimo šalyje galimybes. Buvo žengtas svarbus elektroninės valdžios kūrimo žingsnis – 2000 metais parengtas Lietuvos Ministro Pirmininko potvarkis „Dėl darbo grupės elektroninės Vyriausybės koncepcijai parengti sudarymo“. Šiame potvarkyje įvardyti du pagrindiniai tikslai:

- 1) parengti valdžios institucijų interneto svetainių koncepciją;
- 2) parengti e. vyriausybės koncepciją.

Siekiant pirmojo tikslo, svarbu užtikrinti gyventojams lengvą ir greitą informacijos paiešką. Dėl to visos centrinės valdžios institucijos turi pasirūpinti, kad būtų sukurtos jų interneto svetainės. Taip pat aktualu, kad sukurtose interneto svetainėse būtų pateikiama kuo daugiau reikiamos aiškiai struktūrizuotos ir kokybiškos informacijos. Būtina atkreipti dėmesį, kad informacijos kokybė valdžios institucijų interneto svetainėse vertinama pagal specialiai parengtus informacijos vertinimo kriterijus ir, kaip patvirtina atlikti moksliniai tyrimai, šiuo metu yra nepakankama [4].

Realizuojant antrąjį tikslą, numatyta parengti Vyriausybės paslaugų teikimo internetu planą. Visos viešosios paslaugos, kurios yra teikiamos tradiciniais būdais ir metodais, turi būti teikiamos internetu, naudojantis kompiuterinėmis ir telekomunikacinėmis technologijomis, išskyrus tas viešąsias paslaugas, kurių teikimo neįmanoma transformuoti.

Vadovaujantis šiuo potvarkiu, tais pačiais metais buvo parengtas Elektroninės vyriausybės koncepcijos projektas. Šios koncepcijos preambulėje nurodoma, jog „dokumente pateikiami principai, nurodantys strateginę kryptį, kaip, pritaikant verslo valdymo modelį ir panaudojant informacines technologijas, keisis viešojo administravimo sektorius.“ Pagrindiniai koncepcijos tikslai:

- Įdiegti veiksmingas priemones, įgalinančias valstybės valdymą pritaikyti pagal šiuolaikinius poreikius. Išanalizuoti ir pertvarkyti sprendimų priėmimo modelius taip, kad valstybės valdymas atitiktų šiuolaikines vadybos žinias;
- Padidinti valstybės institucijų paslaugų teikimo greitį ir pagerinti kokybę, pritaikant informacines technologijas informacijai apdoroti ir valdyti bei teikiant paslaugas elektroniniais kanalais.

2001 m. buvo parengtas Elektroninės valdžios koncepcijos pirmasis projektas. Dokumento preambulėje pabrėžiama, kad koncepcijoje „pateikiami principai, nurodantys strateginę kryptį, kaip, pritaikydamos naujas informacines ir telekomunikacines technologijas, viešojo administravimo sektorius gerins paslaugų teikimą verslui ir piliečiams“. Projekte išskiriami tokie tikslai:

- Įdiegti veiksmingas priemones, įgalinančias valstybės valdymą pritaikyti pagal šiuolaikinius poreikius.
- Iš esmės pagerinti valstybės institucijų paslaugų teikimo kokybę, pritaikant informacines technologijas informacijai apdoroti ir valdyti bei teikiant paslaugas elektroniniais kanalais.

2. Elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo Lietuvoje trūkumai

Išanalizavus minėtus dokumentus, galima teigti, kad Elektroninės vyriausybės koncepcijos ir Elektroninės valdžios koncepcijos projektuose įvardyti tikslai iš esmės nesiskiria.

Ir Elektroninės vyriausybės koncepcija, ir Elektroninės valdžios koncepcija siekiama to paties – informacinėmis technologijomis modernizuoti valstybės valdymą ir padidinti viešojo administravimo institucijų teikiamų paslaugų veiksmingumą. Vis dėlto lyginant šių dviejų dokumentų preambules, išryškėja esminis skirtumas – Elektroninės vyriausybės koncepcija siekiama modernizuoti, pritaikant informacines technologijas, viešojo administravimo sektorių, o Elektroninės valdžios koncepcijos projektu siekiama, pritaikant informacines technologijas, gerinti viešojo administravimo institucijų teikiamas paslaugas gyventojams ir privatiems ūkio subjektams. Šis skirtumas sąlygoja keletą kolizijų:

- Jei minėtų teisinių dokumentų turiniai iš esmės nesiskiria, tai šių dokumentų preambulėse įvardytos prielaidos taip pat neturėtų skirtis.
- Jei Elektroninės vyriausybės koncepcijos ir Elektroninės valdžios koncepcijos nuostatos, tikslai, uždaviniai ir siekiniai identiški, tai to paties turinio dokumentus vadinti skirtingais pavadinimais nėra tikslinga.

Svarbu tai, kad *elektroninės valdžios* ir *elektroninės vyriausybės* sąvokos nėra tapačios. *Elektroninė valdžia* moksliniuose šaltiniuose suprantama kaip visuomenės ir valdžios bendravimas internetu, naudojant informacines ir telekomunikacines technologijas, elektroninių viešųjų paslaugų teikimas visuomenei [1; 6]. *Elektroninė vyriausybė* moksliniuose šaltiniuose įvardijama kaip valdžios institucijų administravimas, naudojant informacines technologijas, valdžios institucijų tarpusavio bendravimas internetu (pasikeitimas įvairia informacija, elektroninių viešųjų paslaugų ruošimas ir pan.) [6]. Apibendrinant galima teigti, kad *elektroninė valdžia* yra platesnė sąvoka nei *elektroninė vyriausybė*.

Remiantis atlikta Lietuvos teisės aktų ir iniciatyvų (projektų), reglamentuojančių elektroninę valdžią, analize, galima teigti, kad *elektroninės valdžios* ir *elektroninės vyriausybės* sąvokos yra klaidingai tapatinamos ir painiojamos. Ši kolizija sąlygoja minėtų teisės aktų sisteminį ir hierarchinį konfliktą teisės sistemoje, be to, sunkina jų įgyvendinimą. Būtina pabrėžti, kad ši kolizija yra viena iš Elektroninės valdžios koncepcijos projektų kritikos ašių [6].

Deja, minėti trūkumai nebuvo pakankamai išanalizuoti, kai pasirinktas skubotas elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo būdas. 2002 m. gruodžio 31 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė nutarimą „Dėl Elektroninės valdžios koncepcijos patvirtinimo“, kuriuo buvo patvirtinta Elektroninės valdžios koncepcija. Koncepcija siekiama įdiegti elektroninę valdžią, kad valstybės valdymas taptų atviresnis, demokratiškesnis, veiksmingesnis. Koncepcijoje išskirti tokie tikslai, beveik nesiskiriantys nuo šio dokumento parengtuose projektuose apibrėžtų tikslų:

- Didinti Lietuvos Respublikos vykdomosios valdžios sprendimų priėmimo skaidrumą.
- Kokybiškiau ir veiksmingiau teikti visuomenei, verslo subjektams ir institucijoms viešąsias paslaugas ir informaciją, panaudojant informacinių technologijų teikiamas galimybes.

Ir Elektroninės vyriausybės koncepcijos, ir Elektroninės valdžios koncepcijos projektuose buvo numatyta visas viešojo administravimo institucijų teikiamas paslaugas, jei tik įmanoma sutvarkyti techniškai, iki 2005 metų teikti internetu arba kitais nuotoliniais būdais.

Elektroninės vyriausybės koncepcijoje ir Elektroninės valdžios koncepcijoje numatyti elektroninių viešųjų paslaugų teikimo įgyvendinimo pabaigos terminai yra akivaizdžiai ne-realūs. 2003 m. Lietuvoje atliktų mokslinių tyrimų – Visuomenės ir valdžios ryšio internete kokybės analizės bei Elektroninių viešųjų paslaugų teikimo galimybių tyrimo Lietuvoje – rezultatai parodė, kad šiuo metu tik labai nedidelė dalis viešojo administravimo institucijų paslaugų teikiama internetu.

3. Elektroninės valdžios teisės aktų praktinio įgyvendinimo aspektai

Elektroninės valdžios koncepcijos 5 dalyje „Tikslai ir uždaviniai“ numatyta, kad „nuo 2005 metų viešosios paslaugos Lietuvos Respublikos gyventojams ir verslo subjektams būtų

teikiamos panaudojant skaitmenines technologijas (internetą, mobiliuosius telefonus ir kt.).“ Šiame teisės akte viešųjų paslaugų perkėlimas į internetą suskirstytas į keturis lygius:

- Pirmasis lygis – informacinio pobūdžio viešosios paslaugos. Institucija pateikia viešąją informaciją internetu.
- Antrasis lygis – dalinė transakcija. Institucija pateikia vartotojui savo tinklalapiuose iš dalies automatizuotas formas ir anketas, kurias vartotojas gali naudoti (pvz., pateikti institucijai duomenis).
- Trečiasis lygis – dalinis interaktyvumas. Vartotojo tapatybė nustatoma sistemoje. Jis gali pateikti klausimus, į kuriuos institucija atsako, tačiau viešoji paslauga (pvz., pažyma) pristatoma neelektronine forma.
- Ketvirtasis lygis – visiškas interaktyvumas. Baigtas e. valdžios projektas. Vartotojas elektroniniais kanalais pateikia užklausą ir gauna galiojančią elektroninę viešąją paslaugą.

Tikėtina, kad rengiant ir priimant Elektroninės valdžios koncepciją, buvo atsižvelgta į faktinę viešųjų paslaugų teikimo, naudojant informacines ir telekomunikacines technologijas, padėtį ir nuspręsta, jog visų tradiciniais būdais teikiamų viešųjų paslaugų nebus įmanoma perkelti į elektroninę erdvę per pakankamai trumpą laiką – iki 2005 metų. Dėl šios priežasties Elektroninės valdžios koncepcijoje numatyta iki 2005 metų visas viešąsias paslaugas, kurias administruoja viešosios institucijos, perkelti į internetą iki trečiojo lygio arba teikti kitais nuotoliniais būdais (išskyrus viešąsias paslaugas, kurios negali būti teikiamos nuotoliniu būdu, pvz., viešąsias paslaugas, kurias teikiant privalo dalyvauti pats valstybės tarnautojas).

Būtina atkreipti dėmesį, kad užsienio mokslo darbuose, nagrinėjančiuose elektroninės valdžios problematiką [7; 8], formuluojami elektroninių viešųjų paslaugų perkėlimo į elektroninę erdvę brandos lygiai skiriasi nuo įvardytų Elektroninės valdžios koncepcijoje [9]. Elektroninių viešųjų paslaugų teikimo internetu branda suskirstyta į tokias fazes [9]:

- Pirmoji fazė – informacija. Elektroniniu būdu (internetu svetainėje) tik pateikiama informacija.
- Antroji fazė – vienkryptis interaktyvumas. Vartotojui suteikiamos platesnės galimybės, pavyzdžiui: jis internetu gali atsisiųsti elektronines formas, tačiau užpildęs jas turi pateikti tradiciniais būdais: paštu, faksu, asmeniškai ar pan.
- Trečioji fazė – dviejų kryptių interaktyvumas. Elektroniniu būdu galima ne tik gauti, bet ir pateikti užpildytas paraiškos formas ir pan.
- Ketvirtoji fazė – transakcijos: reiškia visišką aptarnavimą internete, jis apima formų atsuntimą, pateikimą ir užmokėjimą, jei būtina.

Atlikus Elektroninės valdžios koncepcijoje įtvirtintų ir užsienio mokslo darbuose bei ES valstybių teisės aktuose išskiriamų viešųjų paslaugų perkėlimo į elektroninę erdvę lygių (fazių) turinių lyginamąją analizę, galima daryti išvadą kad lygių (fazių) turinys yra labai panašus, tačiau skiriasi identifikuotų lygių (fazių) pavadinimai.

Elektroninės valdžios koncepcijoje įvardytas viešosios paslaugos perkėlimo į internetą brandos antrasis lygis – dalinė transakcija mokslo darbuose, nagrinėjančiuose elektroninės valdžios problematiką, neturi tiesioginio analogo, tačiau pagal savo požymius yra artimas vienos krypties interaktyvumo lygiui. Išsamiai išanalizavus šių lygių turinį, galima teigti, kad vartojama *dalinės transakcijos* sąvoka neatskleidžia atitinkamo lygio esmės, todėl yra netinkama, o jos vartojimas minėtam elektroninės viešosios paslaugos teikimo lygiui apibūdinti yra moksliskai abejotinas.

Panašių neatitikimų galima pastebėti ir nagrinėjant trečiąjį elektroninių viešųjų paslaugų teikimo lygį. Lietuvos Respublikos elektroninės valdžios koncepcijoje įvardytas viešosios paslaugos perkėlimo į internetą brandos trečiasis lygis – dalinis interaktyvumas mokslo darbuose įvardijamas kaip dviejų kryptių interaktyvumas. Svarbu atkreipti dėmesį į patį lygio apibūdinimą, kuris turi pristatyti atitinkamus objektyvius lygio požymius. Elektroninės valdžios koncepcijoje ir teorijoje trečiasis lygis interpretuojamas panašiai: viešųjų institucijų interesantas gali gauti, užpildyti ir pateikti formas arba pateikti užklausas ir gauti atsa-

kymus iš viešųjų institucijų elektronine forma. Interaktyvumas mokslo darbuose, analizuojančiuose elektroninę valdžią, iš esmės siejamas su sąveika tarp dviejų savarankiškų elektroninės valdžios subjektų. Jeigu galima būtų tik atsisiųsti formas arba paraiškas internetu, tai atitiktų tik vienos krypties arba dalinės sąveikos (interaktyvumo) internete požymius. Jeigu galima ne tik gauti, bet ir užpildytas paraiškas išsiųsti internetu, šios galimybės atitinka dviejų krypčių sąveikos (interaktyvumo) internete požymius.

Trečiojo elektroninės valdžios lygio – dalinio interaktyvumo analizė suponuoja, kad Elektroninės valdžios koncepcijoje pateikto elektroninių viešųjų paslaugų teikimo trečiojo lygio pavadinimas neatitinka šio lygio turinio. Dalinis interaktyvumas apibūdina tik elektroninės valdžios teorijoje apibrėžtus antrojo elektroninių viešųjų paslaugų teikimo lygio požymius. Apibūdinant trečiąjį elektroninės valdžios brandos lygį, vartotinas terminas *dviejų krypčių interaktyvumas*, kurį formuluoja mokslininkai, tiriantys elektroninę valdžią.

Viešųjų paslaugų perkėlimo į internetą brandos ketvirtasis lygis Elektroninės valdžios koncepcijoje įvardijamas kaip *visiškas interaktyvumas*, o mokslo darbuose dažniausia vartojamas terminas *transakcijos*. Šio lygio požymiai iš esmės analogiški.

Išvados

Atlikta analizė atskleidė bent dvi reikšmingas elektroninės valdžios teisinio reglamentavimo problemas: *elektroninės valdžios* legalinės sąvokos nenuoseklumą, jos painiojimą su *elektroninės vyriausybės* sąvoka ir viešųjų paslaugų perkėlimo į internetą brandos lygių identifikatorių trūkumus – tik pirmojo viešųjų paslaugų perkėlimo į internetą brandos lygių identifikatorių sąvokos interpretacija ir turinys sutampa Elektroninės valdžios koncepcijoje ir mokslo darbuose, nagrinėjančiuose elektroninės valdžios problematiką.

Elektroninės valdžios teisinis apibrėžimas bei įgyvendinimo lygių teisinis identifikavimas yra pagrindinės elektroninės valdžios teisinės aplinkos kategorijos. Šios teisinės kategorijos yra labai reikšmingos, nustatant objektyvius kriterijus elektroninės valdžios teisinės aplinkos įgyvendinimo sėkmės stebėsenai ir vėlesniam detaliai elektroninės valdžios teisiniui reglamentavimui. Pastebimi pagrindinės elektroninės valdžios teisinės aplinkos trūkumai neabejotinai kliudys elektroninės valdžios tikslų įgyvendinimui per užsibrėžtus terminus, todėl rekomenduotina juos nedelsiant taisyti, atsižvelgiant į darbe aptartus elektroninės valdžios mokslo darbų pasiūlymus.

LITERATŪRA

1. **Prins J. E. J.** Designing E-Government. On the Crossroads of Technological Innovation and Institutional Change. – Hague: Kluwer Law International, 2002.
2. **Petrauskas R., Limba T.** Quality of Communication by Internet between Citizens and Governance // BALTIC IT & T 2002 FORUM: eBALTICS: Towards Effective Public-Private Partnership. – Riga, 2002.
3. **Augustinaitis A., Petrauskas R.** The First Steps of E-Governance in Lithuania: from Theory to Practice // Electronic Government: Proceedings of First International Conference EGOV 2002. – Berlin: Springer-Verlag, 2002.
4. **Kiškis M., Petrauskas R.** Tackling the Digital Divide through E-Government Legislation // Eurolawyer. 2003. Issue 20.
5. **Kiškis M., Petrauskas R.** E-Governance: Two Views on Legal Environment // Electronic Government: Proceedings of Second International Conference EGOV 2003 DEXA. – Berlin: Springer-Verlag, 2003.
6. **Heeks R.** Reinventing Government in the Information Age. International Practice in IT-enabled Public Sector Reform. – London: Routledge, 2001.

7. **Kamarck E. C., Nye S. J.** Governance.com: Democracy in the Information Age. – Washington D. C.: Brookings Institution Press, 2002.
8. **Galindo F.** Self-regulation in E-Government: A Step More // Electronic Government: Proceedings of First International Conference. EGOV 2002. – Berlin: Springer-Verlag, 2002.
9. **E-Government** Indicators for Benchmarking E-Europe. http://europa.eu.int/information_society/europe/2002/action_plan/pdf/egovindicators.pdf

*Premises for Regulation of Electronic Governance: Analysis of Current Initiatives
in Lithuania*

*Doc. Dr. Mindaugas Kiškis
Doctoral Candidate Tadas Limba*

Law University of Lithuania

Keywords: information technologies, electronic governance, electronic government, electronic public services.

SUMMARY

The article reviews issues of current e-governance legal regulation initiatives in the Republic of Lithuania. The questions of formulation of e-governance definition, as well as equalization, peculiarities and assessment of the level of implementation of the e-government legal regulations are discussed in the article with special attention. The authors of the article suggest that the legal environment of e-governance is of crucial importance to the development of the knowledge society and knowledge economy, also, for the adaptation of the governmental bodies to the changing societal needs. The authors further argue that initial fundamental legal regulations on e-governance are of paramount importance for the subsequent legislation, as they set the pace and bases for enactment of all regulations relevant to the legal environment of the e-governance.

The authors analyze the legal acts and initiatives regulating e-governance and its institutes from a theoretical and practical perspective. In particular the authors target the Concept of E-Governance, approved by the 31st of December, 2002 Resolution of Government of Lithuanian Republic, as well as preceding legal acts of the Seimas and the Government, which currently form the core of the e-governance legal regulations in Lithuania. The above legal acts are reviewed from historical, analytical and comparative perspectives, which allow highlighting of the differences of the legal acts and inconsistencies thereof. The analytical and comparative research is done in the context of the EU countries' legal-scientific literature on a topic of electronic governance. Such perspective suggests immediate weakness points for the current Lithuanian initiatives. In particular the article identifies the conflicting notions of the electronic governance and electronic government, which are adopted in the legislative texts, as well as inconsistencies of the measures and definitions of the e-governance development levels. Both these issues are critical for the success of the e-governance regulations.

The authors of this article suggest identifying and universalizing the premises of e-governance legal regulation, which could be the presumption for further initiatives of e-governance legal regulation.